

Izšla razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciškanška ulica št. 61., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter nočice isti prostor K 200. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 860.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciškanška ulica št. 61., Učiteljska tiskarna.

Italijanski sodrugi protestirajo zoper rapalsko pogodbo.

LDU Rim, 16. nov. (DKU) Agenzia Stefani poroča: V zbornici je predložil ministrski predsednik Giolitti zakonski načrt glede ratifikacije in izvedbe rapalske pogodbe. Ministrski predsednik je predlagal, naj se tokoj obravnava o načrtu. Vsi poslanci, razen socialistov, so vstali s sedežev, nakar je nastalo burno in dolgotrajno odobravanje v zbornici in galeriji. Socialisti so protestirali.

Za svobodno reško državo.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) Predsednik reške avtonomske stranke Gothardi je poslal ministrskemu predsedniku dr. Vesniču spomenico, v kateri zahteva, da se morajo z reškega ozemlja odstraniti brezpogojno vse vojske sile in da naj to ozemlje zasedejo nevtralne čete. Te čete naj bi ostale na reškem ozemlju toliko časa, dokler se ne bi ustvarila definitivna vlada. Obenem bi se moralo onemogočiti, da ostane na reškem ozemlju katerakoli vojska ali politična oseba Italije ali Jugoslavije. Za reške državljane se naj smatrajo samo oni, ki so ob izbruhu vojne živeli vsaj že 10 let na Reki.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) „Jutarnji list“ poroča iz Beograda, da bo naša vlada poslala rimski vladi noto, v kateri bo zahtevala, naj čimprej ukrene korake, da se prepreči akcije A'Annunzia in se on odstrani z Reke v svrhu izvedbe rapalskih dogovorov.

Hrvatska seljačka stranka — za monarhijo.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) Tukašnji listi poročajo, da je imela v nedeljo v Veliki Gorici seljačka stranka volilni shod, na katerem je govoril profesor dr. Rudolf Horvat, ki je v glavnem izjavil nastopno: Srbi, Hrvati in Slovenci smo en narod. Mi imamo eno državo s kraljem Petrom in regentom Aleksandrom. Mi smo republikanci, toda danes ni čas za realizacijo našega republikanskega programa radi zunanjepolitičnih razlogov kakor tudi notranjepolitičnih razmer naše države. V tem pogledu moramo izvedbo našega programa odložiti za poznejši čas. Zato bomo šli zastopniki seljačke stranke v Beograd v konstituanto.

LDU Zagreb, 17. nov. (ZNU) „Večer“ poroča iz Beograda, da je zelo verjetno, da bo Stjepan Radič še pred volitvami v konstituanto izpuščen na svobodo in da se ministrski predsednik dr. Vesnič osebno zanimala za to, da se Radič izpusti iz zapora.

Venizelosovo slovo.

Zoper povratek Konstantina.

LDU Pariz, 17. nov. (Havas) Atenski dopisnik „Journala“ je brzojavil 15. t. m. nastopno izjavo Venizelosa: Storil sem svojo dolžnost. Ljudstvo je obsodilo moje politiko. Jaz se umaknem. Deželci v Vzhodni Macedoniji, ki sem jih pomagal osvoboditi, so me pustile na cedilu. Zgodil naj se volja ljudstva. — Dopisnik opisuje nadalje dogodke od 15. t. m. Medtem, ko je pripravljaval Venizelos svojo demisijo, da bi jo sam sporočil admiralu Gumarisu, so organizirali pristaši opozicije, ki pripravljajo povratek Konstantina, javno vstajo na ulicah. Posredovali so vojaški oddelki, pri čemer je padlo več oseb, med njimi tudi dva otroka. Ob vstopu v zunanje ministrstvo je bilo postavljeno orožništvo in vojaštvo, razvrščeno po vrsti za vrati in drevesi, ter je zadrževalo množico.

LDU London, 17. nov. (Brezlično.) Govori se, da bodo v Londonu in Parizu napravili korake, da se prepreči povratek bivšega kralja Konstantina na Grško.

PRED RATIFIKACIJO RAPELL-SKEGA SPORAZUMA.

Zagreb, 17. »Novosti« poročajo iz Beograda, da se je na večeršnji seji ministrskega sveta razpravljalo o sporazumu v S. Margheriti. Do sklepanja ni došlo, ker se še niso vrnil v Beograd vsi ministri. Prihodnja seta ministrskega sveta bo v četrtek dopoldne.

Zagreb, 17. »Rič« poroča iz Beograda, da se bosta ministra Narodnega kluba vsekakor izjavila za ratifikacijo miru v Itahio. Kar se da sklenati iz tega da na zadnji seji ministrskega sveta nista podala nobenih izjavov proti pogodbi v S. Margheriti.

D'ANNUNZIO ZASEDEL ŠIBENIK.

Zagreb, 17. »Narodna Politika« poroča iz Livna, da je v Gratiovo došlo več beguncev iz okupirane Dalmacije, ki pripovedujejo, da je D'Annunzio večkrat okupiral Šibenik. Njegove čete napredujejo v notranost okupiranega ozemlja. D'Annunziove čete jemljejo talce ter izvajajo njihovi teror.

PROTINEMSKI IZOREMI V PRAGU.

Praga 17. Poulična demonstracija se je nadaljevala do pozne noči. Nemški listi davi niso izšli. Kakor poročajo »Narodni Listi«, so bile zvečer še demonstracije pred nekaterimi nemškimi zavodi in hišami, iz katerih so demonstranti vrli slike bivšega avstrijskega in nemškega cesarja. Na vstopu kazine te bil napis: »Za Heb — Nemški kazinol.« Nemški kazino je zaplenjen za češko dijaštvo in zaseden po dijakih. Rekvizicijska komisija. V hiši nemške akademike zveze, kakor tudi v kazini so nastanili češke diake. Med pouličnimi demonstracijami se je nabiralo za češko šolo v Hebu.

RAZNE VESTI.

LDU Palermo, 17. nov. Radi silnega ciklona je bilo mesto deloma poplavljeno. V Bagherli in Misilmerhi ter drugih krajih se je porušilo več hiš. Polja so opustošena. V Misilmerhi so pokopali 60 žrtev. V Palermo sta vodovodna in električna naprava poškodovani.

Zveza narodov.

„Arbeiter-Zeitung“ piše o zvezi narodov:

Med vojno je bilo. Milijoni so krvaveli na bojiščih. Mesta in vasi so bile v plamenu. Po svetu je vladala beda in obupanje. Narodi so silno hrepneli po miru na svetu, ki bi v bodoče preprečil take katastrofe. Ali se ni državi posrečilo spore med svojimi državljani, ki so jih nekaj poravnali v medsebojnih borbah, mirno poravnati s sodnim izrekom? Ali se ne bi istotako posrečilo svetovni državi, premagati pravico do sile tudi med narodi, da ne bi narodi več reševali svojih sporov na krvavih bojiščih, ampak potem nepristranskih razsodišnih izrekov? Tako je nastala iz vojne bede in vojnih grozot misel zveze narodov. Zmagovito je prodrla misel, ko je W. Wilson, v čigar rokah je bila usoda izida vojne, nastopil kot oznanjevalec te ideje. Liga narodov — to je bila prva med štirinajstimi točkami, s katerimi je hotel Wilson priti do mira.

Te dni se je sestala liga narodov prvič. Ali kaj je nastalo iz nje? Svetovna organizacija bi morala postati zveza narodov. Toda francoski kapitalistični razred, ki hoče izrabiti zmagovito, da izpreša iz nemškega delavca in ruskega kmeta vsakoletni vojaški tribut, zahteva, da se morata Nemčija in Rusija: dve največji evropski državi, izkločiti iz narodne zveze. Vsi narodi, veliki in mali, bi morali ineti v ligo narodov enako pravico in enako varstvo. Toda kapitalistične svetovne sile so dale ligo narodov ustavo, ki jim pridržuje vse važnejše odločitve, ligo pa s tem ponižuje do orodja, ki naj obvladuje svet. Najvažnejša naloga lige bi morala biti, da prepreči vse vojne in osnuje ves mednarodni red na samoodločevanju narodov. Toda ista mirovna pogodba, ki ustanavlja ligo in ji je dala ustavo, je pravico samoodločevanja narodov v srednji in vzhodni Evropi, v Aziji in Afriki držno zatrla osnovo je red, ki ima v sebi krali novih grozovitih vojen, in ob času, ko se shaja liga, traja še vedno vojna v Vzhodni Evropi, po vsej prednji Aziji rožlja orožje, vre v Srednji Evropi. Tako je kapitalistična oblastnost in pohlepnost veliko idejo pokvarila in ugonobila.

V najboljši knjigi, ki je bila spisana o pariških mirovni pogajanjih, je Anglež Keynes opisal boj med Wilsonom in Clemenceaum kot boj med demokratičnim pacifistom in kapitalističnim imperijalizmom. Za Wilsona je bila ideja, za Clemenceau pa bile merodajne realne moči zmagovalnih vojsk, ki niso v Pa-

rlzn prav nič drugače tolkli s pesjo ob mizo kakor je veneral Hoffmann v Brest-Litovskem tolkel, realna sila velike finance v Parize in Londonu, ki je svojo voljo diktirala obema vladama. Z besedami, v obliki je dobil Wilson obljube; toda vsebinsko sta diktirala militarizem in kapitalizem. Tako je nastala ta razdrapanja podoba lige narodov. Nje vsebina je Clemenceau. Tako je mo- da ideje v kapitalističnem svetu.

Wilsonov poraz na pariških pogajanjih je samozavest ameriškega naroda hudo razžalil. Nič ni prinesel velikemu pomembnemu narodu iz vojne domov; njegov namen ni bil, da bi prinesel ameriškim imperijalistom materijalni dobiček, prirastek zemlje in moči; pač pa, da bi prinesel ameriški demokraciji moralni dobiček, zmagovito njeno ideala, pa ni mogel. To je bila Wilsonova politična smrt. Senat je odklonil pritržitev mirovni pogodbi in odklonil pristop k zvezi narodov, ki idejo, za katero so se borile Združene države, tako grozovito pokvarila. Ljudstvo je potrdilo to odločitev senata pri volitvi predsednika. Tako se torej tudi Združene države ne pridružijo zvezi narodov. Brez Nemcev, Rusov, Amerikancev, brez treh največjih narodov bele polti je zveza narodov mrtvo rojeno dete.

Misel zveze narodov ni utopija. Gospodarski razvoj sam, ki se razvija vedno bolj k mednarodni delitvi dela, k vedno tesnejšemu stiku gospodarskih odnosov med ozemli, k vedno večji odvisnosti narodov med seboj, silni naravnost k organizaciji neke skupnosti narodov. Beda, ki gospodari po svetu, zapoveduje zahteva mednarodno razoroženje. Tehnični razvoj, ki dela vojne vedno strašnejše, silni človeštvo, da si ustanovi nekaj mirovni red. Toda utopija je, da bi se dala uresničiti velika ideja v kapitalističnem svetu. Kakor nujno potrebuje človeštvo ligo narodov, tako nemogoča ostane liga narodov, dokler obvlada svet kapitalistični pohlep po izkoriščanju tujih narodov in dežel. Mirovni red je nezdržljiv z vladajočim sistemom kapitala. Potreba resnične zveze narodov mora kapitalistični vladajoči sistem razbiti. Kljub vsemu temu pa je vendar prvi sestanek lige narodov zgodovinski dogodek; zveza kapitalističnih držav, ki se je te dni zbrala, je kljub svoji kapitalistični razdrapanosti le predhodnica prave zveze narodov, ki se ustanovi, ker se mora ustanoviti. Ustanovila se bo, toda kot svetovna zveza socialističnih republik.

Zizbambule iščejo pristaše.

Ker najnovejši liberalni ali takozvani „Narodno-socialni stranki“ ni hotelo nasteti dovolj delavcev, ki bi šli na lim novopečenim voditeljem in političnim špekulantom so poskusili privabiti obrtnike. Reflektirali so na one manjše obrtnike, ki so že socialisti. Te so hoteli pridobiti zopet nazaj za liberalizem pod novim bolj zapejnim imenom in jih obenem porabiti za svojo politično špekulacijo. Začeli so govoriti, da bi radi organizirali delavce in male obrtnike in so šli z lučjo iskat novih pristašev. Nafeteli pa so in bodo na zrlu naša. Kar je med našimi rokojedci socialističnega, ti ne bodo poslušali njihovih vabil, ker vedo, kje imajo pričakovati svoje edino pravo strokovno in politično zastopstvo. Pri gg. Deržiču, Tavčarju in Juvanju gotovo ne! Kar je pa med obrtniki zakrknjenih podjetnikov, bodo še vedno rajše ostali pod varstvom ljubljanskega župana in Mohoriča, kakor pa Brandnerja in Juvana ali Škerjanca. Porem so poskusili pridobiti učitelje. Toda ti niso več šolarčki, zato se jim niso vsedli na lim. Med učiteljstvom ra-

ste socializem, toda socializem Marxa, Lasala in Adlerja, ne pa Juvana, Deržiča in Škerjanca. Potem so zizbambule šle dalje in se pomestili med privatne uradnike in trgovske nastavitelce. Tu so šele naletele! Pri trgovskih nastavitelcih, ki vedo, da je njihova rešitev krepka strokovna organizacija, podprta od vsega organiziranega delavstva, zlasti v borbi proti naraščajočemu kapitalizmu, so vsa prizadevanja krumirskih politikov hvaležno in odločno odklonili. Med privatnim uradništvom so našli ponižno številce pristašev. Vsi tisti, ki so sivečasno bili poslani med delavce za vabo, so se sami ujeli in tako je tudi „tovariš“ Hiter postal kandidat četrtega mesta. Kaj boljšega ni bilo zaslužiti in če že. — Deržič ne dovoli konkurence! Končno poskušajo ti najnovejši apostoli socializma in Fabijančičevi konkurenti z državnim uradništvom. Na vse kriplje so se mu poizkušali približati. Kar pa je teh proletarcev-socialističnega mišljenja in razredno zavodnih, to nima povi- da nasadati te najnovejši politični hmanici in drveti za najoblačni li-

beralnim stvarom, za liberalci, ki delajo stari konkurenco in zato ponujajo uradništvo „sardince“. Državni in mestni uslužbenci, kar jih je razredno zavodnih, dobro vedo, da je njihovo edino mesto v socialni demokraciji. Dobro vedo tudi, da so zizbambule že pokazale v „Zvezariji“, da znajo obljubljati, da pa drže le one obljube, ki so dane tamno in za hrbtom delavstva. Sluge, oficijanti in drugi državni proletarci dobro vedo, da bodo prodani krumir- jem, če ne obrnejo zizbambulom pravočasno hrbta enkrat za vselej. To so tudi storili. Zizbambule pa danes še vedno iščejo pristaše.

Socialisti in vera.

Eno izmed glavnih bolnih gesel, s katerim slede naši klerikalci zlasti ne dovolijo poučene kmete je »sovražstvo« socialistov proti veri. Mi smo sicer svoje stališče v tem oziru že nešteto krat oblaščevali, toda ker klerikalna verna proti socialistom »v znamenju vere« le ne pre- stane, smo pristilni vedno in vedno odgovarjati.

Socialni demokracije nismo sovražniki vere kot take, ampak mi zastopamo načelo da je vera državna stvar. To je nekaj čisto drugega kakor izrazito sovražstvo! Ali sovražim vero, če ti pustim, da veruješ kar hočeš, kolikor hočeš in kjer hočeš? Ali sovražim vero, če ti pustim, da si zidaš lahko za vsakim plotom deset cerkva vsako z desetimi oltarji in pri vsakem oltarju napraviš deset falstrov in kaplanov? Ali smo sovražniki vere, če pravimo, naj si vsak izbere sam po svoji volji svojega boga. Če ne more brez nje živeti in naj ga molči, kakor ga hoče, in kadar ga silni k temu njegov notranji čut? Seveda pravimo, da mora tisti, ki hoče imeti velike cerkve s stolni do neba in zlate oltarje in debele proste in suhe kaplane, vse te lene stvari tudi sam plačati! Kdor jih na noče imeti, naj se na tudi ne silni, da bi plačeval za stvari, katerih ne mara!

Mi nimamo nič proti temu, če ljudje molijo, če hočejo. Ampak siliti se ne dajo in tudi ne pustimo, da bi kdo drugi kogarkoli na to silil. Kdor hoče naj molči; kdor noče naj kolne; to nam nič mar! Ampak kdor hoče moliti v cerkvi z duhovniško pomočjo, naj te gospode in cerkve tudi plača.

Plačevanje, to je pa za klerikalce glavna stvar. Oni pa zahtevajo plačila ne samo od tistih, ki hočejo moliti, ampak od vseh državljanov brez razlike. To je na velikanska krivica in proti tej krivici se mi borimo, ne pa proti veri. Verujte, kolikor hočete, ampak plačate si svoje stroške sami!

Dalje trde klerikalci, da smo mi proti duhovnikom. Da res smo proti nekaterim duhovnikom, a ne proti vsem. Če hočete imeti gospoda, ki vam bo mašo bral in litanije pel za vaš denar, imete ga! Nikdar mu ne bomo rekli niti žal besede! Ampak če hočete imeti gospoda za to, da bo do nebes povzdignoval in branil kapitalizem in sedani družabni red, takrat se homo na že nekoliko urli. Mi se borimo proti duhovnikom ne kot duhovnikom — naj upanite! pri svojih ceremonijah kar hočejo — ampak proti njim kot branilcem sedanjega družabnega reda! Če pravni tak gospod, da te »božija volja«, da morajo ineti vse, drugi pa nič, potem se homo seveda mi- ceno spredelati s takim gospodom. Če pravni da te bog tako oltarji, da morajo eni delati za 20 soldov na dan da kronane in maziljene glave lahko preženejo žive, potem ne govori kot duhovnik ampak kot kapitalist, in tem velja naš nezproseti bol, pa če nosi kuto ali na ne. Tako jim poveste!

Shod zasebnega uradništva v Ljubljani.

(Protest zoper nameravano uvedbo zakona o „redu in radu“ — Polomija liberalcev. — Klerikalci ignorirajo zasebne uradnike.)

Včeraj dne 17. t. m. je Društvo zasebnih uradnikov za Slovenijo imelo v Mesnem domu v Ljubljani protestni shod zoper nameravano uvedbo zakona o „redu in radu“. Udeležencev je bila polna dvorana in mnogo jih je odšlo, ker niso dobili prostora v dvorani. Povabileni so bili na shod tudi zastopniki vseh političnih strank, da podajo svoje izjave o tem zloglasnem zakonu.

Predsednik društva je, otvorivši shod, označil pomen in namen shoda. Protestiral je takot izpovedka zoper omenjeni zakon in konstatiral, da je mati temu zakonu belgajska vlada, oče pa ministri Draskovič. Ostro je zavrnil omenje liberalnih listov „Jutra“, ki je čutil potrebo, da se zavzame za nameravani zakon in ki je pisal o zasebnem uradništvu kot o nekakih „elementih“, ki baje skušajo „rušiti“ državo, ter „Slovenskega Naroda“, ki je pisal v istem smislu. Konstatiral je, da zasebno uradništvo ni rušilec države, da je narvoč rak rušilec države vlada, ki skuša uveljaviti zakone, kakor je zakon o „redu in radu“. Najodločneje je protestiral proti nameri jugoslovanskih kapitalističnih zastopnikov, ki počejo z gori omenjenim zakonom udušiti organizirani pokret duševnega kakor manualnega delavstva in s tem vse njegove pravice, da zahteva in doseže poboljšanje svojega gmojnega položaja. (Burno odobravanje.) Zborovalci ostro obsojajo medključje g. dr. Knafliča, urednika „Jutra“.

Sodrug Ig. Mihevc je nato govoril kot član društva o podrobnostih zakona o „redu in radu“. Omenil je mahinacije tiste kapitalistične klike, ki ji je bil ta protestni shod zasebnega uradništva trin v peti, in je še prav pred shodom širila vest, češ, da je vlada shod zabranila. Prežital je točko za točko iz načrta zakona o „redu in radu“, ostro in jedrnato kritizirajoč vsako posebej, predvsem pa one o prepovedi štrepov, o ustnem in pismenem „rušenju“ reda v državi in družbi, ter o „oravnanju“ mezdnih sporov potom vlaganja prošnje na ministrstvo za socialno politiko, s čimer je rečeno toliko, kot da bi se moralo prositi podjetnike, da se sime štrajkati, ozioroma toliko, da si more podjetnik pravočasno najeti stavkokaže. Z drastičnimi primeri, ki so zbudili mnogo smeha, pa tudi ogorčenje, je omenil bedni položaj zasebnega uradništva, kojega gmojni položaj izdaleka ne odgovarja eksistenčnemu minimumu. Neke zasebne uradnice pri nekem advokatu ima še danes 100 K mesečne plače, s čimer je dovolj jasno opisana „lubezen“ kapitalistov do delavstva in uradništva. Končno izreče še najostrejši protest zoper nameravano uvedbo zakona. (Burno odobravanje.)

Kot član društva je g. Hille govoril nato še o žalostnem hlevčevem razmerju zasebnega in javnega uradništva do svojih delodajalcev in šefov, ki se ga vedno z uspešnostjo bori kosec kruha tudi politično in ga prisilili, da je bilo pristaja kapitalističnih strank, katerih pristaja so oni. Ogorčeno je zavrnil pisanje liberalnih listov o kibanju zasebnih uradnikov. V dveh primerih je označil nasilno postopnje delodajalcev do organiziranega uradništva. L. 1917. je neko podjetje odreklo svojemu uradništvu aprovizacijo, ker se ni hotelo s pismeno izjavo izreči zato, da odstopa od svoje organizacije in tisti del, ki je podal tako izjavo, je dobil za to 2 kg makaronov. Drugi primer datira iz časa, ko je stavkalo kratke tri ure javno uradništvo. Takrat je vlada s silo razpustila Savez uradnikov v Zagrebu in zagnala v leče funkcije organizacije. Govornik, ki je žel prav tako mnogo odobravanja, je h koncu protestiral prav tako kot predgovornika, zoper zakon o „redu in radu“.

V imenu jugoslovanske socialne demokratične stranke je nato sodrug Al. Prepeluh podal izjavo, da je bila naša stranka prva, ki se je borila za pravice delavskega ljudstva, prva, ki je nastopila zoper nameravano uvedbo zakona o „redu in radu“, in da se bo dosledno svojem programu najostreje borila še nadalje zoper uvedbo tega zakona, ki je ne samo materijelno, marveč tudi duševno nasilstvo kapitalističnega razreda nad delavskim ljudstvom. (Zborovalci so vzeli izjavo z navdušenim odobravanjem na znanje.)

Govoril je nato še g. Fabijančič v imenu komunistične stranke. Podal je svojo protestno izjavo zoper uvedbo zakona o „redu in radu“. G. Brandner je podal v imenu NSS tudi protestno izjavo. — Obotavljali na se je tako izjavo izreči zastopnik liberalne („demokratske“) stranke, g. dr. Knaflič, urednik „Jutra“. Med njegovim „govorom“ je nastal med zborovalci silen hrup in ogorčenje, dokler ni par zborovalcev, ki niso nobeni zasebni uradniki in katerih imena so znana, s kričanjem dosegli, da je mogel dr. Knaflič v stiski podati v imenu kapitalistične stranke „protestno“ izjavo zoper zakon o „redu in radu“, čeprav se je „Jutra“, ki ga on ureja, še prejšnji dan zavzemalo za ta zakon. Cela kopica medključev je letela na račun liberalne stranke in dogajali so se tudi smešni prizori, kakor da je n. pr. nekdo v naglici začel s klobukom v roki „nabirati“ za uboge liberalne dohtarje.

V imenu Zveze železničarjev je potem še podal svojo protestno izjavo zoper uvajanje zakona o „redu in radu“ g. Deržič. Pri tem je navedel tudi slučaj, kako je dr. Korošec pustil uveljaviti na železnicah zoper železničarje naredbo, ki je zakonu o „redu in radu“ zelo sorodna. Zborovalci so nato pričakovali še izjave klerikalne stranke. Razočaranja pa, kakor je bilo videti, ni bilo med nimi prav nikakršnega, da klerikalnega zastopnika nikjer ni bilo, s čimer so klerikalci pokazali ponovno, da ignorirajo pravice delovnega ljudstva sploh in da ignorirajo še posebej zasebno uradništvo. In ni čuda! Saj so v vladi pomagali prvi, če je šlo za udušitev ali zatiranje delavskega ljudstva in strokovnih organizacij, za izboljšanje gmojnega stanja. Crni in beli kapitalisti delajo roko v roki, kadar gre za nastop proti pravicam ljudstva.

Ob zaključitvi shoda je zbor sprejel zoper nekaj glasov (dr. Knafliča in nekaj akademikov, o katerih vedenju na tem shodu se naravnost čučimo) naslednjo protestno resolucijo:

1. Belgajska vlada je sklenila na svojem ministrskem svetu soglasno, da izda naredbo o „redu in radu“ s katero namerava popolnoma omejit svobodo vseh delavskih slojev v državi. Z nameravano naredbo hoče belgajska gospoda ukiniti koalicijsko svobodo delavskih slojev v prilog izkoriščajočemu kapitalu Jugoslavije, kar smatra shod zasebnega uradništva za reakcionaren akt najhujše vrste, kakršnega si ne upa okrajšati svojim sodržavljanom nijedna kulturna država na svetu. — Shod zasebnega uradništva najodločneje protesta zoper nastipe proti svojim lastnim državljanom zlasti z ozirom na to, da namerava centralna vlada onemogočiti s svojo naredbo vsako svobodno mezdno gibanje in preganjanje z zapiranjem in z drakoničnimi kazni vse one, ki bi umeli vodstvo članstva pri mezdnih gibanjih glede na plače in gibanjih za izboljšanje službenih razmer. — Shod pozivlja vse merodajne faktorje, da se spijo proti tej nameri vlade. Omejitve osemurnega delavnika je prvi čin, ki nam napoveduje nove atentate, katere morajo na vsak način solidarno preprečiti organizirani delavni sloji, zlasti ker vedo, da je gospodarska struktura naše države agrarna in da so sedanji merodajni faktorji v državi brez razumevanja in zmisla za socialne potrebe delavnih državljanov. — Shod sklene, da se ta protestna resolucija izroči pristojnim vladam v Ljubljani in Beogradu z dostavkom, da organizirano zasebno uradništvo najodločneje nastopi solidarno proti vsakemu enakemu poizkusu z drugimi organizacijami v Jugoslaviji.

2. Pozdravljamo pa vsako poostreno naredbo, za zatiranje verzištvu in navijanja cen.

3. Zahtevamo tudi odredbo, po kateri bi se z vsjo strogostjo kaznovalo kričeje izrabljanje delavnih sil od strani kapitalističnih podjetij, kakor tudi vsak čin korupcije, ki bi ga zakrivil kak vladni funkcionar. (To nai vsebuje zakon o redu v državi.)

4. Zasebno uradništvo Slovenije odločno ugovarja, da bi se hotelo nasilnim potom omejevati svobodno delovanje učenih organizacij.

Po sprejetju resolucije so se zborovalci mirno razšli.

Politične vesti.

+ Koroščevi shodi in ljubljanski Dopolni Urad. Ljubljanski dopolni Urad nas je osrečil že večkrat s poročili o raznih klerikalnih prireditvah. Tudi včeraj smo preleli dolgo

poročilo o klerikalnem shodu, ki ga je imel dr. Korošec v Mariboru. od ljubljanskega dopisnega urada. Vprašamo g. dr. Breica, kot predsednika pokrajinske vlade za Slovenijo če je tako nastopanje dopustno ali ne? Ali je ljubljanski dopisni urad strankarska klerikalna ustanova ali je ustanova vlade, katere se plačuje in vzdržuje iz javnih sredstev, torej iz davčnih prispevkov vseh davkoplačevalcev brez razlike strank? Dalje: Ali je dr. Korošec prišel v Maribor uradno in kot minister ali je na prišel kot strankarski agitator? Mislimo, da kot minister ni prišel. Kar na on govori kot strankar, za to nai se na ne briga uradni ljubljanski dopisni urad, ali pa nai se briga za vse enako. Po Štaterskem agitira n. pr. tudi dr. Kukovec, ki je tudi minister. O njegovih shodih LDU trdovratno molči in še trdovratneše bi molčal, če bi imeli socialisti kakšnega ministra. Mi so seveda ne obračamo na dopisni urad kot tak, ampak na gospoda predsednika pokrajinske vlade g. dr. Breica, da te stvari uredi tako, kakor je treba. Če hoče imeti njegova stanika svojo agencijo za razširjanje svojih strankarskih vesti, nai si jo ustanovi in plača sama. Uradnih orznanov pa ne bode izrabljati!

+ Bolgarska socialna demokracija je odklonila pogoje moskovske internacionale s 106 proti 28 glasovom. Zanimivo je ravno to, da Bolgarska odklanja moskovske pogoje in sicer lih odklanja vsled svoje bližine Rusije...

+ Dokumenti iz arhiva madžarskega poslanika na Dunaju, katere je priobčevala „Arbeiterzeitung“, ki je na ta način razkrinkala avstrijske klerikalce, da se bili v zvezi z madžarsko vlado delali zoper obstoj avstrijske republike za vzpostavitev monarhije in za oboroženo akcijo proti češkoslovaški so pristni. „Arbeiterzeitung“ je priobčila za to ponovne dokaze.

+ Na Madžarskem se pretepaajo, ker ne vedo, kova nai bi ostavili za kralja. Vse politično življenje oficijelne Madžarske obvladuje v zadnjem času vprašanje, kova nai se postavi za madžarskega kralja Šansse Habsburžanov so se bile med tem na Madžarskem že znano bslabšale. Oačila na se je v parlamentu in no deželi stranka ki erte v bol s parolo: za nacionalno kraljevino. Ker ta stranka zaenkrat po vsem Madžarskem ne naiše boljšega, si je izbrala za kraljevskega kandidata državneza uravnika, slovečega terorista Horthvia. Za Horthvia sta se izjavili dve nabrutaljši oficirski organizaciji, skupini morilcev na debelo, Heyiasa in Pronava. — Mnogo se umori in roni Pobioaio se medsebojno oristaši Habsburžanov in Horthvia. Leantisti so te nerednosti ki se sedaj dogajajo, takoi izrabili in hočejo celo entento prepričati, da na Madžarskem miru in reda prei ne bo, predno zoper ne zasede prestola „zakoniti“ krali. Kakor vse kaže, se bodo na Madžarskem v kratkem razvili med Horthvievc in legitimisti še hudi boi. Avstrijski klerikalci skličili v Budimpešto: upajo da zmagaio legitimisti, da bi mogli tudi na Dunaju slaviti avstro-ogrskoega kralja.

+ Generalni tajnik zveze narodov v Ženevi je poslal predsedniku avstrijskega kabineta vzveznemu ministru, dr. Mayrju dopis, v katerem obvešča avstrijsko vlado o določbi sveta zveze narodov, ki se je sklenila dne 22. oktobra t. l. v Bruslju, glede jamstev zveze narodov za neka določila mirovne pogodbe med zavezniki in pridruženimi velesilami na eni strani in Avstrijo na drugi strani. Določila st. germaanske mirovne pogodbe se tičeio osebe le v toliko, v kolikor so to pripadniki plemenskih in verskih manjšin.

+ Želigovski ostane do plebiscita v Vilni. Zavezniška plebiscitna komisija je odklonila vprašanje izpraznitve Vilne po četah generala Želigovskega za plebiscit. — Te čete, ki jih tvoriio prebivalci tega ozemlja, na ta način ne bi imele pravice, braniti svojo domovino in se ne bi moglo izjaviti glede svoje usode. Komisija hoče potem sporazuma poravnati spor s Kovnsko Litvansko, toda najprej se mora odpraviti demarkacijska črta.

+ Francoski ministrski svet pod predsedstvom predsednika Millerranda se je v terek bavil z zunanjim položajem. Za veleposlanika v Londonu je bil imenovan St. Aulatre, za veleposlanika v Madridu pa De France. Nadalje je pretresal ministrski svet zakonski načrt o dobi vojaškega službovanja in se je načeloma izrekel za 18mesečno voja-

ško službo. Okrajšanje službene dobe pa se bo izvedlo šele po prehodnem času. Kako dolgo bo trajal ta čas, bo odvisno od potreb za obrambo in od zunanjega položaja.

+ Venelozes odputuje iz Grške... Govori se, da odputuje Venelozes v inozemstvo. Njegov naslednik bo, ali Gumaris, ali Rhallis. Iz izjav Gumarisa je razvidno, da se zunanja politika ne bo izpremenila.

+ Novo odposlanstvo italijanskih socialistov, ki sestoji iz Serratia, Ville in Boratoneja odide v Moskvo, da doseže pri Ljenuinu omiljenje pogojev za pristop k III. internacionali. S tem bi se odklonil razdor v vrstah italijansko socialistične stranke. — Z druge strani je bilo sklicano socialistično zborovanje v Florencia na dan 20. novembra t. l., kjer bodo razpravljali o tem vprašanju.

+ Belgijska mladiška kriza še ni rešena. Carton de Wiartu se je posrečilo, kakor poročajo belgijski dnevniki, zediniti socialiste in liberalce glede bodočega ministrskega programa.

+ Amerikanska socialistična stranka se bo po svojih zastopnikih udeležila bernske mednarodnega socialističnega glasovanja v decembru.

+ Harding za ustanovitve nove zveze narodov. List „Chicago Tribune“ se javlja iz Filadelfije, da je list „North America“ prinesel članek, v katerem se izjavlja, da bo predsednik Harding pozval ministrsko predsednike Anglije, Francije, Italije, Japonske in Nemčije in pa Elith Roota, da se ustanovi nova zveza narodov na temelju svetovnega razsodišča, kakor ga je predlagal Root. Kakor piše isti list, predsednik Harding ne namerava priti v Evropo.

Telegrami.

ZVEZA NARODOV.

LDU Ženeva, 17. nov. V današnji seji zveze narodov je predsednik Hymans naznanil, da so komisije stvorjene. Peta komisija, ki se bavi s sprejemanjem novih držav ima nastopne člane: Lord Cecil (Južna Afrika), Tittoni (Italija), Fisher (Anglija), Viviani, (Francija) Nansen (Norveška), Karapilki (Nizozemska), Branting (Svodska), Spatajkovič (Jugoslavija), Politis (Grška) in dr. Beneš (Češkoslovska). Vulyrodon (Argentina) je poročal o zgodovini Argentine med vojno in je poudarjal, da je njegova vlada mnenja, da je za sprejem dovolj volja suverene države, da se sorojme v zvezo narodov. Hagrup je poudarjal, da polagajo Severne države največjo važnost na razoroženje. Z največjim odobravanjem je bil sprejet govor lorda Ceclia, ki je dejal, da se morajo vsi narodi spraviti, v kateri namen je napravila zveza narodov zaenkrat korak.

Volilni boj v Sloveniji.

Liberalci na delu.

Liberalci ali takozvana Demokratska stranka se silno peha za glasovski volilce, zlasti po Ljubljani. Sedaj prirejajo številne shode po okrajih, sklicujejo shod za uradnike, za uslužbence itd. Ne bo nič pomagalo! Uradništvo in uslužbenec vseh strok dobro vedo, da so liberalci stranka požrtih obljub, posebno tistih, ki so jih neštetokrat dajali javnim nameščencem. Vsi tudi vedo, da bo stranka ostala na Slovenskem najmanjša. Uradniki in javni nameščenci čutijo na svoji koži, da dandanes niso več takozvani „srednji stan“, ki naj v politiki drži „stanjo“ maloštevilnim kapitalistom. Uradniki smo proletarizirani in danes med slabimi najslabši. Liberalci dostavljajo sedaj volilcem neke „izjave“, na katere se naj podpišejo, da bodo glasovali za „Jug. demokratsko stranko.“ Marsikdo podpiše, ker se boji terorja. Ti podpišnikogar ne vežejo! Uradništvo in uslužbenec pa pozivamo in vabimo, da glasuje 2. novembra za socialno demokratično listo, ki nam nudi dovoljno garancijo, da bo zastopstvo naših stanovskih interesov v dobrih rokah.

Komunisti kandidirajo frakarja in škriča. V Ljubljani kandidirajo komunisti na prvem mestu kraljevega komisarja dra. Milana Lemeža. Kako se to viera z nazori komunističnega tajnika in agitatorja Bartuloviča, ki je nedavno tega kričal na nekem shodu v Kranju: Vsi dohtarji so škriči, vsi „piontarji“ so frakarji itd. Dr. Lemež je potemtakem škrič in frakar, ker je dohtar in „piontar“ obenem. Tisti, ki so bili takrat na shodu v Kranju, sedaj lahko vidijo, koliko resnobe je v slovenski komunistih.

Komunistična korajža. Na velenskem shodu, na katerem je poročal s. A. Kristan, se je bahal g. Hlebec iz Trbovelj med govorom s. Kristana, da bo on po govoru s. Kristana dokazal, kako s. Kristan laže. In ko je bilo konec govora, se ni hotel oglašiti, pač pa je škričal strok vinca dalje v družbi klerikalnega strokovnega tajnika Zajca in še nekega drugega gospoda, ki pa spada bolj v sredino, in prav je imel,

NOVA VLADA NA MADŽAR.

Budimpešta, 16. Te dni se bo postavila nova vladna večina. Rekonstruirani kabinet Telekyjev se bo odiral na poljedelce pod vodstvom Rubineka, ki hoče ustanoviti demokratsko agrarno stranko. Obenem pa se bodo odstranili kompromitirani elementi krščanskega režima. Pristaši te skupine so Habsburgovci, ki se obenem zavzemajo za svobodno volitev kralja in za sporazum z velike in malo entento. Na drugi strani se nahajajo Karlisti in vodje krščansko-socialnih združenj s Szmerczanviem in Halleriem na čelu, ki zastopajo intransigentno politiko. Te podpiraio Karlisti, ki neprestano grozijo s tem, da bodo v narodni skupščini stavili predlog, s katerim nameravaio kralja Karla zneti oklicati na madžarski prestol.

Organizacijski vestnik.

Iz strok. organizacije.

Seja centralnega odbora kovinarjev se vrši danes takoj po delu. — Važno!

Vestnik Svobode.

Pevski odsek „Svobode“ v Ljubljani vabi svoje člane, da se sigurno udeležujejo vsak terek in petek v Ljubljani, Selenburgova ulica 6/II. In vsak ponedeljek in sredo v Spodnji Šiški pri Celarcu ob 8. uri zvečer. Blizja se koncert in razni nastopi. Sodrug pripeljte tudi novince seboj. — Odbor.

Dramatični odsek „Svobode“ uprizar v nedeljo dne 21. t. m. dve predstavi v Traunovi dvorani na Glincah. Popoldne ob pol 3 uri se uprizar Fann, zvečer ob pol 8 uri pa veselo igrjo Cirani. Na popoldanski predstavo opozarjamo sodruge in sodružice iz Ljubljane, da se predstave udeleže polnoštevilno. Pri večerni predstavi je bil dramatični odsek primoran vsled velikih režijskih stroškov in ker so se stolišča odpravila cene prostorov nekoliko zvišati. Vstopnice se dobe tudi v tajništva „Svobode“ Selenburgovi ulici 6-II.

H. javno predavavje priredi „Društvo slušateljev filozofske fakultete“ v proslavo 250 letnice smrti Jana A. Komenskega v petek dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v zbornici na univerzi. Predava g. dr. Ivan Lah. Vstopnina za sedež 4 K, stojišče 2 K. Prodaja vstopnic pol ure pred začetkom istotam. K obliki udeležbi vabi odbor.

Ko prečitete „Napre“, ga oddajte Vašim prijateljem!

da se ni oglasil, ker bi bil slišal take, da bi mu zvelece v ušesih do Trbovelj Kristanove batine.

Izvrsten diagnostik. Na Turjaškem trgu v Ljubljani stojita dva moža v živahnem pomenku.

Prvi: kajaje na neko hišo: Kaj je pa to za eua hiša, ki je tako mistično pobarvana?

Drugi: To je komunistični dom ali takozvani ruski konzulat.

Prvi: A, saj res; saj je tam-le gor celo bolševiški grb s srpom. To menda pomeni, da ptice ne sejejo, pa vseeno zanlejo.

Drugi: Hiša me spominja na nekdanjo krvavo rihito na Starem trgu.

Prvi: Pa je že prej podobna „vražjemu mostu“ v Benetkah.

Drugi: Saj je tudi Ljubljana imela svoj vražji most; še danos se pravi tam „Pod trančo“.

Prvi: Ti si dober zgodovinar!

Drugi: Pusti to. Ves kaj, če ogledujem ta-le okna, se mi zdi, kakor da ima ta hiša oglištopsko bolezen...

Prvi: Ti si izvrsten diagnostik!

Oba: Servus!

Prevalje. V nedeljo dne 7. novembra ob 16. uri je priredila tukajšnja kraljeva politična organizacija ISDS volilni shod. Bil je silajno obiskan. Dve veliki sobi v gostilni pri Rifelnu sta bili do zadnjega kotička polni. Govoril je s. Golouh. Neusmiljeno je ožigosal parlament, ki ni bil po ljudski volji sestavljen, in delovanje buržoasnih strank potom vladnih zastopnikov, ki mislijo, da morajo ljudstvo samo izkrenati. Dne 28. novembra bomo izpregovorili prvokrat v Jugoslaviji, kaj hoče mo. Poslušalci so mu burno aplavdirali. Končno je govoril še s. Salomon, ki je natančno orisal postopanje na dan volitev, kaj potrebuje vsak volilec, da se, če bi bilo treba, tudi lahko izkaže. Nadalje je apeliral na sodruge, da razvijejo živahno agitacijo, posebno oni, ki niso bili sprejeti v volilni inenik. Vsak naj pridobi namesto sebe pet ali deset glasov. S tem bomo zadali nasprotnikom najboljšo osvetlo. Pri tem so se takoj oglasili nekateri sodrug: „Naj jih imam že tri, „Jaz pa že štiri itd. Na to je predsednik ta veleznanimiv shod zaključil.

Dnevna kronika.

Jugoslavija je zatočišče ruskih protirevolucionarjev. Kakor poročajo listi, je belgradska vlada na brzopletno prošnjo generala Wrangla za sprejetje 20.000 ruskih beguncev in 40.000 njegovih armade odgovorila zaenkrat ugodno za 10.000 beguncev. Baje jih pride 7000 v Dalmacijo in 3000 v Strnišče pri Ptuju. Lepi časi se nam obetajo. Nič prida ne smemo pričakovati od teh kobilic, ki vedno bolj na gosto pokrivajo to ubogo Jugoslavijo. Kaj smemo pričakovati od teh kobilic? Samo še večjo draginjo. In k vsemu temu posejajo kolibice Dalmacije (1), ki je najbolj pasivna dežela v Jugoslaviji in Slovenijo. Samo v pasivne kraje pošiljajo naši gospodje v Beogradu te Ruse. Pa menda ne zato, ker je in zelo prijetno življenje? — Eno je gotovo: Prebivalstvo Dalmacije in v Strnišču sme pričakovati običajno povečanje dragine. Država pa bo izdajala par milijonov dinarjev na mesec več za podpore ruskim beguncev.

Pozor pred metilnim spirantom. (Hofgeist!) Pred kratkim se je neki strojni mojster težko poškodoval vsled eksplozije svetilke, napolnjene z metilnim spirantom. Zdravstveni odsek radi tega opozarja, da je metilni spirital zelo strupen. Zaužit v večjih množinah prouzroča smrt, v manjših množinah pa hud glavobol, omotico, bljuvanje, ohromenje nog itd, ter težka vnetja na očeh, ki privedejo lahko do osepčenja. Tudi vdihavanje metilnega spirita je zelo škodljivo. Zaradi tega je njega primerno je k drugim žganim pijačam, k parfumu in kosmetičnim preparatom po neki naredbi strogo prepovedano. V vseh obratih in sploh povsod, kjer se uporablja metilni spirital, je gledati na to, da se delavni prostori dobro prezračujejo. Delavci naj pazijo na snago svojih rok in naj si rane na rokah dobro obvežejo. Kjer pa izdatna ventilacija ni mogoča, na pr. pri hišnih industrijah, naj eda in isti delavec nima predolgo opravka z metilnim ali denaturiranim spirantom. Uporaba metilnega spirita v gospodarnem namene je radi mogočih eksplozij zelo nevarna. Strojil so se primerni koraki, da se prosta prodaja metilnega alkohola sploh prepreči.

Srbobhrvaščina na ljudskih šolah. Ministrstvo prosvete je izdalo naredbo, po kateri se morajo ljudske šolske učiteljice, ki ne znajo srbobhrvaški naučiti tega jezika v najkrajšem času ustno in pisмено tolko, da ga morejo ustno predavati na ljudskih šolah.

Madžarska vlada je na našo predstavbo v Budimpešti sklonila, da se sme brez posebne dovoljenja na potovanju vzeti s seboj do 2000 madžarskih kron, v dinarjih ali frankih pa vsota, ki odgovarja vrednosti 2000 madžarskih kron po dnevnem kursu.

Dnevnično živnozdravnikov. Na prodajni poljedelskega ministra je sklenil ministral svet, da dobijo živnozdravnik razen stalne plače na službenem potovanju po dva dinarja od kilometra in šestnajst dinarjev dnevno, kadar potujejo službeno.

Za ravnatelja botaničnega vrta v Ljubljani je imenovan na ljubljanskem vseučilišču prof. Alfonz Pavlin.

Osem podpor za mestne reveže po 40 kron je na magistratu razpisanih. Več na oglasu na rotovžu.

Uboji Triglav! Kakor javljajo listi, nameravajo Italijani na Triglavskem pogorju postaviti velik spomenik svojemu kralju z imenom Emanuelu. — Uboji Triglav! Dosledaj si bil edino zatočišče in tolažba za ljudi, ki so hrepenele iz zaduhlega in zastrupljenega mestnega ozračja po čistim planinskem zraku. Niso mirovali. Sedaj hočejo še tebe in tvojo čistilno okolico okužiti s svojimi komedijami.

Česka občina v Ljubljani. V soboto dne 20. t. m. šlenska schuze v rest. mist. Narod. domu v 8. hod. večer. Na potađu: volje do konstituanty. Učast vseh členu matna!

Nočno grmenje je bilo slišati večeraj dopoldne okoli 11. ure v smeri preko Vrhnike. Vzrok?

Pozor pred nakupom. V torek 16. t. m. je bilo iz veže čekovnega urada ukradeno moško kolo znamke »Olobus«. Kolo je obrabljeno in ima kratko navzdol obrnjeno balanco in na sprednjem kolesu je prevečan plašč z vrvice.

Tožba gledališkega igralca proti dekani ljubljanske školje. Bivši nadporočnik Josip Maga, sedaj gledališki igralec v Budimpešti, je peljal svoj kabaret VII. kora po polovici proti Budimpešti. Narodni bramborci pa so mu zaplenili dva osebnina in en tovorni avtomobil. To se je zgodilo v Smartnem pri Litiji, kjer je »Narodnemu svetu« predsedoval častiti dekan J. Rihar. Poročniku so vse erarične stvari zaplenili, sproti potrdili s podpisom dekanovim pa so mu tudi shranili njegove tri kovčege.

Ti končegi so pa potem neznano kako izgubili. Tat pa se je moral tudi veseliti v šušitju vsebin teh kovčokov. V njih je bila raznovrstna gledališka oprava: vtilasulje, fraiki, šminke itd. Pozneje je ta Maga zahteval od dekana vrnitev kovčokov. Sam je prišel v Smartno, kjer pa je debeat gledati, ko je čul usodo kovčokov. Igralec Maga je sodaj zahteval od dekana povračila

sodnim potomi. Vložil je tožbo za plačilo 42.950 K. Deželno sodišče v Ljubljani je njegovo tožbo zavrnilo iz razloga, da dekan osebno ni odgovoren in da je bil za to odgovoren »Narodni svet«.

Tatvina. Strojniki v Jugoslovanski ti. skarni A. J. je iz njegovega stanovanja neznan tat ukradel zelenkasto pelerino in en suknič. Strojniki ima 1800 K škode. Tatvine zimske oblike, zlasti sukenj se v zadnjem času silno množe. Policija tatov ne more izslediti.

Zaplomba konjskih odelj. Na glavnem kolodvoru je policija zaplenila krošnjariu Joži Albertiju sedem, zelo nmaazanih konjskih odelj, ki jih je prinesel iz Logatca.

Vlom v Vevčah. Neznani človek je t. m. okoli 10. zvečer vstopil v zaklenjeno stanovanje čevljarja Franceta Faganela v Vevčah št. 24. Tat je pobral vse, kar mu je prišlo pod roke, med drugim: 3 m rjavoga sukna, vrednega 1500 K, 4 moške bele srajce, rjuhe, nogavice in celo robce. Faganel ima 2800 K škode.

Velik vlom v Novem mestu. Iz Novega mesta nam poročajo: V Dolenjska, zlasti norovmeški okraj govori o drzmem in velikem vladu, ki so ga izvršili vlomilci, gotovo kaka organizirana topla v trgovini novomeškega trgovca K. Storičiča so se na njihova, brez ropota spravili v trgovino. V nočnem miru so brez vsakega motenja odnesli železno blagajno, vsebujočo 40.000 K gotovino, več hranilnih knjižic, trgovske knjige, račune in druge malenkosti. Od ukradene gotovine je bilo 32.000 K last trgovca K. samega, ostanek pa je bil hranjen za novomeško »Čitalnico« in »Obrtno društvo«. Tatovi so blagajno brez vsakega suma odnesli v smeri proti Smilenu. Na peščoti pod kmetijsko šolo na Grmu so na to tatovi blagajno razbili, pobrali vso gotovino ter jo poplitali v neznane kraje. V blagajni so lepo pustili vse račune, knjige in hranilne knjižice, dobro vedoč, da jih ne morejo »plodonosno« vporabiti. — Drugi dan po izvršenem vladu so našli razbito blagajno na omenjenem mestu.

Mala kronika. V kavarni »Union« je neznan tat izmaknil trgovcu iz Lince črnosujnjato aktino torbico. — Gostilničarja Avgustu Klincu v Ciglerjevi ulici je bilo ukradeno na dvorišču dve susce perilo v vrednosti 1500 K. — V kolodvorski restavraciji je neki Vrhnčan izmaknil Stefanu Petriču denarico z 2500 K. Petrič je Vrhnčanca povabil na pijačo.

Požar v Dalmatinski ulici. Br... driti Telefon na policiji brani. Permanenca dviga stufalki: »Halo... halov...« Tu straha. V Dalmatinski ulici št. 5 »Gorle...« Službujoči uradnik skoči, vzame klobuk in z uradno dostojanstvenostjo hiti na kraj požarja: Pride v Sodno ulico ter išče Dalmatinovo. Slednjič jo najde... išče in drobno gleda. kje je požar. Hiše, kjer je gorelo, ni našel. Oziral se je naokrog. Požarna hramba ni stopila v akcijo, tako tudi vestni gospod ni videl požarja, ker požarne brambe ni bilo. Oba pojma sta toraj v tesni, logični zvezi.

Ukinjene so po sklepu ministrstva za agrarno reformo vse ugodnosti pri vožnjah, katere so imeli dobrovoljci in vojniki za kolonizacijo.

Zgradba za konstituanty. Za dovršitev zgradbe za konstituanty je bil naknadno odobron še kredit 12.000 dinarjev.

Kaznovani trgovci. Hrvaški listi poročajo, da je policija v Osijeku obsodila 30 trgovcev v zapor od 6—24 ur odnošno na denarno kazen od 300—500 K, ker niso blagu v izlozbah določili cen. — Pesek v očeh. Gospodje pri osiješki policiji gotovo ne čutijo, da je tom trgovcem 300 K toliko kot delavcu 1 K.

Po svetu.

Bolgarsko sbranje je sprejelo zakon, ki določa stroge kazni vsem, ki so si v vojni prisvoili tuje predmete. Dolečen je rok dveh mesecev za vračanje teh stvari.

Ogrska vlada zahteva od dunajske vlade, da ji izroči komunističnega pesnika Lekajta, ki se sodaj nahaja v avstrijskih zaporih. Razne komunistične organizacije in dunajski Arbeiterrat so protestirali proti izročitvi in so obenem naprosile sovjetsko vlado, naj pridrži nekaj avstrijskih oficirjev, ki bodo s svojim življenjem plačali usodo, ki je namenjena Lekajtu.

Sedaj kritični položaj na Madžarskem je imel za posledico, da odstopi vlada. Teledi je bil poverjen s sestavo novega kabineta. — Teledi bo že rešil!

Usoda habsburških posestev na Češkoslovaškem. Na torkovi sebi proračunskega odseka je izjavil zastopnik ministra za poljedelstvo, da bo finančna prokuratura vsa habsburška posestva, ki po mirovni pogodbi pripadajo češkoslovaški republiki, intabulirala na ime češkoslovaške republike.

Legionarski šik v Sibiriji. Čsl. armada v Sibiriji je mela lastno tiskarno, v kojo so tiskali razne časopise in knjige, in to ne le v češkem in slovaškem jeziku, ampak tudi v madžarskem, nemškem, belvinskem, srbskem, ruskem itd. Tu primasamo zanimivo poročilo Informačno-Prosvetnega armadnega odseka o delu ti-

skarne. Od začetka 1. 1919 do konca junija 1920. torej v teku 1 in pol leta je bilo stavljenih, natisnanih in izdanih izvodov: »Československeho Deniku« 3.628.600; »Slovensky Hlasu« 248.000; »Telegram Čsl. Deniku« 513.600; »Na Straži« 215.200; »Čsl. Vojska« 100.600; »Val, Zpravodaje« 82.600; »Heimata« 48.000; »Čsl. Besed« 43.300; »Magyar Honfirtar« 8100; »Uredniho Vestnika« 8000. Časopisov v tujih jezikih 5800. Skupno torej: 4.901.800 izvodov. Litografično je bilo izdano: »Houpaček« 86.500. Listov tujih jezikih 21.660, »Vykřika« 2205, skupno z gor. 5.147.606 izvodov. Brošur (typografično in litografično) izdanih skupno 489.562. Razen tega je bilo izdanih za čsl. vojaške urade še 4.236.291 kosov tiskovin, zemljevidov, plakatov in izlozovljenih je bilo 2814 raznih pečatov. Skupno so grafične delavnice Informačno-prosvetnega odseka izdelale 11.346.072 tiskovin.

Novi francoski višji komisar v Carigradu bo admiral de Bon, ki bo nadomestil sedanjega komisarja Defranceja, ki je bil poklican kot poslanik v Madrid.

Francoski rudarji delajo. V zadnjem trenutku so podjetniki izjavili, da se bočejo z njimi pogajati, kar je imelo za posledico, da je vodstvo rudarske organizacije delavstvo pozvalo, naj ne zapusti dela, ker bo mogoče, da se njegove zahteve rešijo brez stavke. Sicer pa naj bo za vsak slučaj pripravljeno.

Konec rudarske stavke v Charleroiu. Rudarji v Charleroiu so glasovali glede nadaljevanja stavke. 20.750 rudarjev se je udeležilo glasovanja in sicer je bilo 11.126 za nadaljevanje, a 9604 za povratek na delo. Ker se je več kot 20.000 delavcev zdržalo glasovanja in ker more po zveznih pravih glasovati za stavko najmanj 70 odstotkov članov, se bodo rudarji povrnili torej na delo.

Francija še vedno pošilja orožje Wranglu. Parisk »Crimée« ni moral zapustiti Marsilijo baje, da odpelje potnike v Aleksandrijo in Bajrut. Neposredno pred odhodom pa so izvedeli uslužbeni mornarji, da je naložen z vojaškim materijalom, ki ga je hotela Francija odposlati za čete generalu Wranglu. Mornarji so izjavili, da prej ne pustijo parnik na morje, dokler se ta materijal ne razloži. Tako so odhod preprečili.

Usoda Wranglove armade. Poročevalce lista »Chicago Tribune« javlja, da se je gen. Wrangel odpeljal na ruski križarki, ki je vzela na krov tudi vojake. Tri transportne ladje z 20.000 vojaki in ladja z ranjenci so odplule z neznanim namenom. Ostanke Wranglove armade se junaksko branilo, vendar pa je položaj nevarčen. Mnogi častniki so se sami ustrelili, da ne bi prišli v roke rdečim četam. V Carigradu pričakalejo 25.000 beguncev.

Rdeče čete v Sevastopolu. General Wrangel je zadnji zapustil Sevastopol. Takoj po izpraznitvi mesta so Wrangelovih četah so proglasili krajne sovete.

Willem Sabatier, ravnatelj brzopletne agenture »Radio«, je umrl po mučni boleznj v starosti 57 let.

Združene države imajo po najnovjšem ljudskem štetju 105.683.108 prebivalcev, v tem ni všteto Alaske in pa mornarji ter vojniki, ki ne služijo na ameriški celini. Kolikštev število znaša 12.250.000, vsled česar potem šteje Unija 118 milijonov prebivalcev. Od leta 1910 se je prebivalstvo pomnožilo za 13.710.842 ljudi ali za 14,9 proc. Med vojno pa se je preseljevanje zmanjšalo za 6,1 odst., ako za primerjamo z letom 1910.

Kulturni vestnik.

Niccolò Machiavelli: Vladar. V založbi Zvezne tiskarne je izšel v prevodu in z predgovorom Abditusa Machiavelijev Viadar. Broširan izvod velja 20 K, vezan 25 kron.

Slovenska narodna lirika. Izbral in uredil Janko Glaser. V Ljubljani 1920. Natisnila in založila Zvezna tiskarna. Cena broširan 25 K, vezani 30 K. — Bogata Štrekčeva zbirka slovenskih narodnih pesmi z obširnimi znanstvenim aparatom ni mogla najti med občinstvom pravega umevanja: saj se niti znanstveniki niso začeli s proučevanjem te zakladnice. In vendar je narodna pesem najintimnejši izraz narodove duše! Za to pozdravljamo Glaserjevo anatologijo, ki skuša pokazati pred vsem to, kar je v naši lirski narodni pesmi lepega. Kot nekako pokrajinsko ozadje podaja zbirka najprej nekaj slik iz narave, tem sledijo otroške in pastirske pesmi, nato pesmi o ljubezni. Končno so obredne pesmi, napitnice in kot zaključek nekaj pobožnih. — Kar je nastalo med narodom, pojdi zopet med narod!

Vsa Masarykova dela bo izdala v irvaškem prevodu založba »Jugoslovanska obnova« v Zagrebu. Izdajo T. O. Masaryka je otvorila z njegovim zadnjim delom »Nova Evropa«, katerega je napisal ravno pred oktobrsko revolucijo v Rusiji.

Zrnje, mariborski kulturni vestnik št. 5, je izšel s sledečo vsebino: J. B. Zerjavl. — Setnja (pešni). — Polčanin: Predreformnijska doba naše književnosti. — Dr. M. St.: Nekaj o razvoju gledališča. — V. Cotič: I. umetniška razstava v Mariboru.

Novo Wedekindova enodejanke, Berlinska prizornica »Tribune« bo predvajala tri dela iz zapuščenih Franka Wedekinda. So to enodejanke: »Solnični spektrum«, »Užitinar« in »Eliho zbujejen«. Ta dramatična dela je hotel pokolčni pisatelj predelati v večje drame, ali zapustil jih je nedokončana kot enodejanke. V tej obliki jih bodo tudi uprizorili.

Gospodarstvo.

Konzorcij za puškarsko obrt v Jugoslaviji sklicuje za 19. novembra t. l. občni zbor v svrhu ustanovitve zadruge, ki naj podjetje financira. Sedež puškarske obrti, ki se izseli iz Borovell, bo v Kranju. Pripstop k zadrugi je vsakemu mogoč, kdor vplača vsaj en delež v znesku, ki ga določijo občni zbor. Ker puškarske obrti doslej v Jugoslaviji ni, ni dvoma, da se bo zadruga lahko lepo razvila.

Občni zbor narodne banke. V ponedeljek je bil redni občni zbor delničarjev Narodne banke. Na zboru, ki je bil slabo obiskan, se je sprejelo poročilo upravnega odbora in odboru dal absolutorij za delo od leta 1914 do januarja 1920. ko se je Narodna banka kraljevine Srbije preuredila v Narodno banko kraljevine SHS. Sprejel se je predlog o razdelitvi dobička v znesku po dinarjev 74.40 na vsako delnico. Izmed delničarjev je samo g. Nikola Stanarevič kritiziral delo Narodne banke v času evakuacije Srbije, Zameril je odboru, da banka zasebnikom pri sprejemanju depozitov ni šla na roko. V času, ko je banka delovala v inozemstvu, je podpirala najbolj one, ki so ji bili blizu, na Francoskem ali v Švic. Denar so dobili največ oni, ki ga niso potrebovali in ga je velik del ostal v Monte Carla. Tudi v dovoljevanju posojil drugim bankam je bila Narodna banka zelo skopa. Od zasebnikov so pri Narodni banki najslabše prošli b-jovniki na solunski fronti. G. Stanarevič je zameril banki, da ni olajšala zamenjave našega denarja v grške drahme, dočim se je na Francoskem brez vsake potrebe izvršilo mnogo denarnih poslov. Obsoja odbor, da je sprejel od države pet milijonov dinarjev kot odkodnino. Po govoru g. Stanareviča je bil sprejet predlog, da se dovoli državi posojilo brez zavarovanja v znesku 1500 milijonov dinarjev, ki se bo vrnilo v desetletih. V to vsoto se bo vračunalo tudi 425 milijonov dinarjev, ki jih je država že dvignila na račun depozitna kronsko - dinarskih novčanec. S tem je bil zbor zaključen. — (O paševanju starega odbora je objavila »Nova Evropa« zelo zanimive podatke. Tako smejo biti delničarji in imajo na občni zborih glasovalno pravico otroci 10 let itd. Opomba uredništva.)

Organizacija in ureditev državnih vzornih kmetij. Vlada bo ustanovila po celih državi vzorne kmetije, da se bo povzdigovalo in pospeševalo kmetijsko proizvodnjo in kmetijstvo vobče. Poleg vzdrževanja in nadaljnega izpopolnjevanja doslej že preiskuvanih in uspelih kmetijskih kultur, se bodo uvedle tudi nove: kultura riža, maka, hmelja, bombaža itd. Razen tega se bo pridelovalo semena poljedelskih, vrtnih, kmetijskih in industrijskih rastlin, vpoštevale klimatske, talne in druge proizvodne faktorje potem potrebe dotičnega kraja in vse države. Zraven se bo ustanovili tudi oddelki za zrelo in gojltav čistokrvne perutnine, istotako oddelki za rejo moizne živine. Vsaka kmetija bo morala obsegati 50—100 pa tudi več hektarov zemlje. Gospodarstvo vseh kmetij bo nadziralo ministrstvo za kmetijstvo in vode po svojih inspektorjih. Upravitnikom državnih vzornih kmetij smejo biti imenovani osebe, ki so dovršile višjo kmetijsko šolo in imajo poleg tega vsaj pet let praktične kmetijske družbe. (Uredbo o drž. vzornih kmetijah objavlja Urad. list št. 132. z dne 17. novembra 1920. l.)

Izvoz iz Češkoslovaške. Praška Tribune piše: Promet blaga z Jugosl. se urejuje v sporazumu z Jugoslavijo začasno kakor sledi: 1. Za postaje Maribor, Ljubljana, Zagreb in Sisak se bo v češkoslovaški republiki sprejemalo na toden samo 30 do 40 vagonov pošiljk. Prometna dovoljenja, katera bodo izstavljena le za določen teden za te pošiljke, daje začasno ministrstvo železnice dop. III/1. v Pragi. 2. Pošiljke za postaje Bosanski Brod, Zemun, Beograd, Vinkovci in Osijek loco in transito se lahko sprejemajo v neomejeni množini. Za te pošiljke daje prometno dovoljenje ravnateljstvo železnice, kateremu je oddajna postaja podrejena. Prometna dovoljenja, izdana od uradov češkoslovaške državne železnice, so veljavna za vse železnice in proze do naslovne postaje v Jugoslaviji, tako da drugih prometnih dovoljenj ni treba. Pošiljke, katerim je bilo prometno dovoljenje izdano od ministrstva železnice v Pragi, se bodo zbirala v Cmunu (Gmund). Breslave (Lundenburg) in Devlinski Novi Vasi (Theben-Neudorf). Iz imenovanih postaj bodo te pošiljke odpravljene vsako soboto v posebnih skupinah z direktnimi tovornimi vlakci. Tovorni listi so lahko ali direktni iz oddajne postaje do jugoslovanske naslovne postaje in je treba v tem slučaju navesti ime izmed omenjenih zbirališč kot

prehodno postajo in obenem navesti vsoto, no postajo Maribor, ali pa se pošiljke lahke oddajo k rekspediciji v zbiralnih postajah.

— 250 milijard, ki se ukldar več nu povrnejo. Bernatzki, finančni minister bivšega generala Wrangla, je izjavil, da znaša deficit za tekoče leto 250 milijard rubljev; kar znači deficit na glava, ker ima Krlu 2 milijona prebivalcev, 125.000 rubljev.

Sport.

Prvenstvena tekma Iirija: Rapid na Mariborskem igrišču v Mariboru končane z zmago Iirije (6 : 0), ki ostane tako zopet prvak Slovenije.

Dopisi.

Iz Celja. Osrednje društvo oblačilne stroke za Slovenijo, podružnica Celje, je imelo svoj shod dne 11. nov. ob 8. uri zvečer v klubovi sobi hotela Balkan. Na dnevnem redu je bil protest proti ukinitelj osemurnega delavnika ter volitev novega predsednika podružnice. V voliko čast si moramo šteti, da so »na« gospod. adjunkt, ali vrag si ga vedi, kako se pravi, menda vladni svetnik (tako se najbrže tako velikansko glavo titulira) Logar poslali enega »Gehelimgenta« na zborovanje, da štiti mir in red na shodu, ker se buržoazija tako bolj nedolžnih stvarkarjev in šilo - kopitarjev. G. Logarju pa povemo, da je popolnoma preveč pošiljati njegove »ma otroke« na strokovna zborovanja, ker v teh ročeh itak niso nič poučeni, saj tako nič ne razumejo. Če se pa predlaga, kdo bo predsedoval strokovni podružnici, takrat ne bo šla Jugoslavija »zu grund«. Referiral je strokovni tajnik sodr. Leskošek, ki je v prav izvršnih besedah označil ponem organizacij, razložil, zakaj se delavstvo tako bori za zmanjšanje delavnega časa, to je za samozbrabo proletarijata. Na zboru proti ukinitelj osemurnega delavnika je sodr. Leskošek prečital resolucijo, katero je predsednik oblačilne organizacije sodrug Lisec dal na glasovanje. Resolucija je bila z burnim pritrjevanjem soglasno sprejeta. Nato je sodr. Lisec predlagal, da si izbere zbor iz svoje srede novega predsednika, nakar je bil čevljari sodr. Alojzij Krauh soglasno izvoljen. Mi pa pripravljamo sodrugom čevljarjem, kakor oblačilnim delavcem, da se trdno drže svoje stanovske organizacije ter lepo delujejo na tem velevaženem, koristnem polju, ker le v slogu je moč.

Provaljo. (Naša vlada hišni advokat fajmoštra.) Emigranti iz Koroške so tu. Premrli iščejo stanovanja. Občina in stanovniški urad ter prebivalstvo tekmujejo, kako bi jim olajšali težki položaj. Začasno dodeljeni begunski učitelji za našo šolo išče stanovanja. Stanuje v vagonu s prašiči, kurami in družino ter hodi počivati našo šolsko mladino. To na eni strani, naslednje pa na drugi. Ravnatelj tiskarne sv. Mohorja, župnik Zeihen, ima do proklica v najemu stanovanje v stari šoli na fari. Osvojili si je celo postopje, ki je last krajnega šolskega sveta. Ima poleg še več drugih kot suma sumarium 16 sob, 3 kuhinje in bogve kaj še. Morda rabi 3 kuharce za vsako kuhinjo posebej in »hrilto« po eno. Stanovanjski urad — župan — poteka na krščansko esmiljenost gospoda župnika, ter se oprta na pogosto in na lastniško pravico do stare šole, ko kaj drugega nič ne izda. Župnik Zeihen pa nabrusi pete. Potrka na okr. glavarstvo, na deželno vlado in važna državna afera nastane, od katere je odvisno, ali ostane še Mežiška dolina pri Jugoslaviji, če bi se premaknil župnik iz ene sobe v svojih ostalih devet ali iz ene svojih kuhinj v ostali dve. Dr. Breje telegrafira, socialno skrbstvo telegrafira — he-he — župnik je zmagal — princip hišnih advokatov trinitira za ugled vlade, za razburjenost staršev, za kulturno sramoto se ne zmeni nihče. V treh dneh je rešena važna zadeva, ugled fajmoštrov pa zraste. To je glavno. Pa naj še kdo reče, da nismo smešni, Ljubljanca dožva vas...

Iz A pasa. Iz Zvabeka nam javljajo kmetje prav čudne reči o grajščaku na Suhi o narodnem dr. Argolču. Ko je bilo to posveto v plebiscitnem času pod drž. nadzorstvom, je nadzornik, neki inženir Fratuš, oddajal po navodilu agrarne reforme les revnim kočarjem. Sedaj pa je prišel na svojo lastnino advokat Irgolč, ki neusmiljeno tirja les nazaj ter skuša po naših narodnih naspromitkih vse zopet pobasati sam. Narodnemu dohtarju zamorijo to naši trplni tem boli, ker so menda edina družba njegova ti ljudje. S skrbjo se vprašujejo težko prizadeti Slovenci, glasovalci za Jugoslavijo, jeli ni nobena pomoči več zanje, ko celo najboljši (?) narodnjaki postopajo tako z njimi, ko se itak že zaradi plebiscita dovolj prizadeti. Mi pa pravimo, da so taki advokati ne sreča za naš življenj na Koroškem bili in bodo. Čeravno smo vajeni maršikaj slišati o advokatih, a take nečloveške čine ne bomo zamolževali. Prijomniti moramo, da so Irgolčevi uslužbeni pretepli tudi slovenskega fanta, 16-letnega pastirja, na paši zato, ker je pomagal pri plebiscitu ter daje dober vzgled Irgolču sam na vsak z domačim prebivalstvom.

LISTEK.

Skrivnost "rumene sobe".

Francosko spisal Gaston Leroux. (Dalej.)

"Tam sem se prepričal da ni more bit morilec, ki smo ga prevarjali, zaupstvi tokrat galerije ne naravnim in ne neuvadnim potom. Takrat sem zarisal s pravim koncem svoje pameti krog, ki sem vanj zavrl to neanko. In zuna krova sem napisal v duhu v blestečih črkah: »Ker ne more biti morilec zunaj krova, je v krogu! Kaj vidim torej v tem krogu? Pravi konec moje pameti mi kaže razen morilca, ki je gotovo tudi v krogu: očeta Jakoba, ga. Stanzersona, Friderika Larsana in mene! To je z morilcem pet oseb. In dokazano je, da peta ni mogla biti, da ni mogla zaupstvi moga krova. Imam torej v krogu osebo, ki šteje za dve to se pravi, da je razen svoje osebe tudi oseba morilca!... Zakaj nisem prišel že prele na to misel? Čisto naravno, vsled tega ker se ni izvršil noben nedvojitve osebe pred moji očmi. S katero osebo izmed štirih, zaprtih v moji krog, se je zamotel podvojitvi, ne da bi to laz opazil? Gotovo ne s tistimi osebami, ki sem jih vsaj za hip videl obenem z morilcem. Tako sem videl obenem v galeriji ga. Stanzersona in morilca očeta Jakoba in morilca, sebe in morilca. Morilec zato ne more biti ne g. Stanzerson, ne oče Jakob, ne jaz! In če bi bil jaz sam morilec, bi to menda že dobro vedel, kaj ne gospod predsednik?... Ali sem videl obenem Friderika Larsana in morilca? Ne!... Ne! Dve sekundi sta pretokli potem, ko sem zerešil morilca, ker kakor

sem si zabeležil v svoji beležnici, je prhitel morilec dve sekundi pred g. Stanzersonom, očetom Jakobom in menoj do križišča obeh galerij. Ta kraiki čas je zadostoval Larsanu, da je zavil v prečno galerijo, si strgal ponarečeno brado, se obrnil hitro nazaj in butnil na križišču z nami, kakor da bi vrabil za morilcem!... Ballmever je storil še vse kar drugega! In vem da ste prepričani, da mu je bilo to prava igra; našemti se z rdečo brado pred vde. Stanzersonovo in z ruavo na česti, da je bil bolj podoben gu. Darzacu, katerega je hotel ugonobiti. Da pravi konec moje pameti je zblizal dve osebi, ali bolje te dve pokovici osebe, ki jih nisem obenem videl: Friderika Larsana in neznanca, ki sem ga zasledoval... ta dva dela sta mi dala skrivnostno in grozno bitie, ki sem ga iskal: morilca.

"Ta misel me je zmedla. Polzkušal sem dobiti več lasnosti ter sem se zanimal tudi za čutne znake, za vidne sledove, ki so me dosegali mo-... in ki so morali seveda vstopiti v krog, zarisan na pravem koncu mola namef-"

"Kateri so bili najprej poglaviti znaki. Mi so me v out noči oddaljili od misli, da bi bil morilec Friderik Larsan:

1. Videl sem neznanca v sobi vde. Stanzersonove, in ko sem stekel v sobo Friderika Larsana, sem dobil tam Friderika Larsana, zaspanceva;
2. Lestev;
3. Namestil sem Friderika Larsana na koncu prečne galerije, poveval sem mu, da ho skočil v gospod-... sobo, da zorabim morilca. Sel sem nato skozi okno v sobo vde. Stanzersonove in tam zopet zagledal neznanca.

"Prvi vidni znak me ni prav nič motil. Ko sem zlezal z lestve, potem ko sem videl v gospodščini sobi morilca, je ta naibriže že opravil, kar je hotel. Torej se je, med tem ko sem se jaz vrnil v grad, vrnil tudi sam v sobo Friderika Larsana, se ročno slekel par trenutkov, in ko sem potrkal na njegova vrata, mi kazal zaspansi Larsanov obraz...

"Drugi znak: lestev, me tudi ni več motila. Javno je bilo da Larsan (če je on morilec) ne potrebuje lestve, zato da bi prišel v grad, ker Larsan je spal v sobi tik moje sobe: toda lestev je bila potrebna Larsanovemu sistemu, po katerem pride morilec od zunaj: to noč namreč ga Darzaca ni bilo na gradu. Nazadnje bi na lahko lestev tudi olajšala Larsanu bez.

"Toda tretji vidni znak me je na popolnoma zmedel. Ko sem odločil Larsanu mesto na koncu prečne galerije, sem odšel v levo grajsko kralo no g. Stanzersona in po očeta Jakoba. Nisem si mogel razložiti da bi se drznil izrabiti ta trenutek in se vrniti v sobo vde. Stanzersonove! To je bilo pač precej nevarno! Kako lahko bi ga presenetili... In vedel je to!... Skoraj bi ga bili zorabili... Ker ni imel več časa dospeti na svoje mesto nazaj, kakor je gotovo znal... Da se je povrnil v sobo, je moral ineti pač tehten vzrok! Ko sem odposlal očeta Jakoba na konec desne galerije, sem bil seveda prepričan, da je Larsan še vedno na svojem mestu na koncu prečne galerije, in tudi oče Jakob ki mu sicer nisem dal nikakih posebnih navodil, ni posleal, ko je sel na svoje mesto s križišča obeh galerij, če je Larsan na svojem mestu. Oče Jakob je pač hotel le hitro in točno izvršiti moio odredbo. Kateri nenavadni vzrok je torej prisilil

Larsana, da se je povrnil v sobo? Kateri?... Misli sem si, da more biti to je kakšen vidni znak, ki bi ga morebiti razkrinkal! Nekaj zelo važnega je pozabil v sobi Kai?... Ali je našel tisto?... Spomnil sem se na svečo na tleh in na sklonitena za moža... Prosil sem go. Bernidevo, ki je pospravljala sobo, naj išče... in našla je ščipalnik... Taki ščipalnik, gospod predsednik!

In Rouletabille izvleče iz zavoička ščipalnik, ki ga mi že poznamo...

"Ko sem zagledal ta ščipalnik, me je stresla groza... Nisem še videl Larsana s ščipalnikom... Če ga ni natakal na nos, ga pač ni potreboval... Se mami bi ga potreboval v trenutku, ko mu je tako dragocena zibčnost in svohoda njegovih kretenil... Kaj pomeni ščipalnik?... Ni hotel vstopiti v moji krog, Naenkrat sem vzkliknil: »Če ni morebiti za dalinovidne!..."

V resnici nisem še videl Larsana nisati, nisem ga še videl čitati. — Lahko je torej dalinoviden! Gotovo vedo to na policiji: če je dalinoviden, če je... potem tudi gotovo poznajo njegov ščipalnik... Larsanov ščipalnik za dalinovidne, naiden v sobi vde. Stanzersonove po skrivnosti nerazumljive galerije, to bi postalo za Larsana grozno! Tako se nejasni Larsanov povratek v sobo! In res, Larsan-Ballmever je precej dalinoviden, in ta ščipalnik, ki ga bečo na policiji gotovo spoznali je res njegov...

Vidite, gospod predsednik, takšen je moj sistem, nadaljnje Rouletabille: ne iščem resnice v zunanjih, vidnih znakih, od teh samo zahtevam, da ne nasprotujejo resnici, ki to je dokazal pravi konec moje pameti!...

"Da bi bil na o resnici glede Larsana popolnoma prepričan, kajti Larsan — morilec je bil pač izjema, ki je zaslužila izredno zagotovilo, sem imel nesrečo, da sem hotel videti njegov obraz. Zato sem bil pač pršeno kaznovan! Mislim, da se mi je maščeval pravi konec moje pameti, ker se nisem, po nerazumljivi galeriji oprl nani brez skrbi, v neomejenem zaupanju... omafovaževal sem za in iskal drugod dokazov o Larsanovi krivdi... Takrat je zadela gdečo, Stanzersonovo nesreča. Rouletabille je preстал... potegnil je iz žepa robec... bil je zelo ginjen.

— Toda čemu je prišel Larsan v sobo, vpraša predsednik? Zakaj je poizkušal umoriti gdečo, Stanzersonovo? — Zato ker io je ljubil, gospod predsednik... — No, to bi bil že vzrok... (Dalej prih.)

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zudovoljstva, dobrihese Vam Felleriev pravi Elza-fluid! 6 dvomatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trokarina posebel. Trolte na počasnih prebavi? Zaprtin? To zlo se odstrani s pravimi Fellerievimi Elza - krožicami. 6 škatlic 18 K. — Želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebel, a nalcencie, Eugen V. Feller, Stubla donia, Elsa trg št. 252, Hrvatska. D. (5)

Spominjajte se volivena sklada!! Izdajatelj: Ivan Milnar. Odgovorni urednik: Iak Vehovec.

Cement, Salona' Lepo posestvo

prispel. Oddaja na vagono: Dr. F. Jenko, Import & Eksport, Ljubljana, Krakov trg 10. v bližini Celja, obstoječe iz 6 johov zemljišča, krasnega drevo-reda, ene družinske hiše, hleva, kleti in kozolea je naprodaj. Interesenti naj se prijavijo pri Anton Štih, Loke 149, Trbovlje.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta 15. Šivalni stroji in stroji za pletenje. Iahorna konstrukcija in elegantna izvištev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Vsejaja paritaja brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Centiki zastoj in franko. Kolesa iz prvih tovaren. Dürkopp, Styria, Waffennrad. Zatočno znižane cene!

MISI, podgane, stenice in škuml ter ves mites mora poginiti, če se vporabljajo moja preizkušena in boljša in povsod hvaljena sredstva, kakor: za poljske miš 10 K, za podgane in miši 10 K, za šurke posebno močna vrsta 20 K, posebna močna tinktura za stenice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mršesom 10 in 20 K, tinktura proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mršesu na sadiju in zelenjavi (sunčev, rastlin) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 12 K. — Pošljite po povzetju: Zavod za eksport M. Junker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3.

JURJEVO

terpentinovo čistilo za čevlje. M. TREBAR LJUBLJANA, Sz. Petra cesta 6. Telefon 589.

F. BRUMAT LJUBLJANA. Konkurenčne cene! Konkurenčne cene! Manufaktura in tkanine. Mestni trg 25.

Tovarna Barva vsakovrstno -- Kemično čisti obleke. JOS. REICH Svetlolitka ovratnike, zapestnice in srajce. Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Se'enburgova ul. 3.

Podružnice: Maribor Gosposka ul. 38. Novomesto Glavni trg. Kočevje št. 89.

DANICA krema za obutev. čisti, sveti, ohranja kožo. Proizvajala: 'SLAVIA' tvornica kemičnih proizvodov d. d. Telefon 5 - 46. Zagreb, Ilca 213. Proizvajala: 'Gemia'. Naročajte „NAPREJ“.

Sodrugil! Pristopajte k zadrugi: Prva delavska pekarna v Ljubljani. Pristopnina 2 K, delež 100 K se lahko plača tudi v deset tednih. Pristopnina se dobe pri vseh podružnicah Konsumnega društva za Slovenio v Ljubljani in okolici kakor tudi pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5. Delavci, pekarna bo Vaša, pristopite polnoštevilno.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 18. ure in jih obrestuje po čistih 4%. Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadržnikom proti vknjižbi, na osehni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. Memeo se eskomptujejo po bančni obrestni meri. Edini, res delavski denarni zavod.

Ohčno konsumno društvo v Zagorju ob Savi (vpišana zadruga z omejenim poroštvom) sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%. Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1032 članov ter sledeče društvene sklade: Rezervni delež . . . . . K 41.647 42 Društveni sklad . . . . . K 30.939 43 Biagovni promet za leto 1919 je znašal K 2.329 207 94. Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 250 in delež K 40 —. pisarna v Zagorju štev. 99.